

עין משפט נר מצוה
 א מ"י פ"ז מהלכות תמידין ומוספין הל' ד סמג עשין קנט. ב ג מ"י פ"ג מהל' שמיטה ויוכל הל' ז סמג לאוין רסו רסו. ד מ"י פ"ג מהל' שמיטה ויוכל הל' ה (סמג לאוין רסו).

מסורת הש"ס
 (א) ז"ב דף כו. (ב) שס. וצמנתי דף ג. סוכה דף לז. דף מד. מ"ק דף ג. זמחם דף קי:

רמב"ם דפוס ישן
קציר העומר שהוא מצוה להניף ממחרת השבת הוא דוחה את השבת וזה אמת ויתבאר במקומו במסכת מנחות. ה לפי שהם ש"ש שלשה אנשים היינו חושבים שלא יצטרפו וכל א' מהם יחורש סביבות אילנו כמלא אורה וסלו חוצה לו ובא ללמדנו שיצטרפו ובלבד שיהיו מרוחקות כפי השיעור שאמר ר"ג ודברי ר"ג אמת וכן הלכה: **ו נטיעות**. הם האילנות בתחילת נטיעתן ועוד ירש שיעורם אחר כן ואמר עשר נטיעות הלכה למשה מסיני:

הערות לר"ש
 8 עיין ר"ה ט א תוס' ד"ה ורבי עקיבא. *8 כ"י וד"ה. ובדפוסים מאוחרים: נמי ל"ל למילף שביעית מיהו"כ דבפרק וכו'. ותוקן בגליון דפוס וילנא עפ"י ד"ר. 9 עיין ר"ה ט א תוס' ד"ה ורבי ישמעאל. *9 כ"ה גי' רש"י שם ועיי"ש בתוד"ה אין דנין. 10 דפוס וילנא. 11 בכ"י: לוקין על ידי חרישה בשביעית. 12 כ"י. ובד"י: מיוחדין שהן עבודת הארץ ובטלין והיינו. 13 ט"ס הוא דלישנא דמתני' מביא שם (הג' הגרי"א). 14 בכ"י: יש לפרש.

ליקוטים
 דמ"ק ג' ב' ד"ה שהרי לתי' השני) ואפשר לומר דס"ל דעשה יש מבחריש ומ"ש אצ"ל חריש כו' משום קציר וע"כ גם חריש מפרש על תוספת (וכ"ה בתוס' דמ"ק שם לתי' הראשון וכ"כ בתוס' דר"ה ט' א' ד"ה שהרי). (מאורות הגר"א)
יצא קציר העומר. עיין מה שפירש הרע"ב ז"ל ועיין בתוספות דמ"ק דף ג' סוף ד"ה (דמאי) [שהרי, במאין קמילפגי (ר"י ור"ע)]. (מים חיים) ה. במשנה. וחורשין כו'. גם כן עד העצרת ועיין תו"ט וכן תמה הרא"ש על הר"ש [ז"ל]. (מאורות הגר"א)
וכמה יהא כו' קאי אכולה פירקין. (חידושי הגר"א)
 ברי"ש ד"ה וחורשין. ראה ליקוטים להלן עמ' קצט.

צצרייתא, ומשמע סוגיא דהתם דקראי דיוס הכפורים לא צריכי לרי' עקיבא דליף כולהו⁸ משביעית. ומימיה ר' ישמעאל נמי נילף משביעית^{8*}, דבפרק קמא דמ"ק (דף ד). אמרינן הלכתא דעשר נטיעות לרבי ישמעאל, וכיון דהלכתא למישרי ילדה ממילא זקנה אסורה. ומירן ר"ת דצריכי קראי לרבי ישמעאל משום תוספת ללאחריו. ועל חנם דחק, דמהלכה לא ילפינן כי היכי דאין דנין קל וחומר מהלכה (שנת קל). (ואלטריך קרא משום שנת ויו"ט).⁹ וכי תימא א"כ לישי הכי לרבי עקיבא צפ"ק דמועד קטן, דאע"ג דאיכא הלכתא צריכי

קציר רשות יצא קציר העומר: **ה בשלשה** אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשינן כל בית סאה בשבילן¹⁰ וכמה יהא ביניהם רבון גמליאל אומר כדי שיהא הבקר עובר² בכליו: **ו יעשר** נטיעות מפוזרות בתוך בית סאה חורשינן כל בית סאה בשבילן עד שיגיינו נוסחאות: 1 ושב"ג. ר"מ. 2 יוכל לעבור. ר"מ.

קראי דצחריש וצקיר לאגמורי אשנת ויוס הכפורים ויוס טו. אס אימא דלא אחי אלא לאחרני לא הוה ליה למיכתב קראי גבי שביעית כיון דלשביעית גופיה לא צריך: בפ"ק דמ"ק (דף ג'). החורש בשביעית רבי יוחנן ורבי אלעזר חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה. לימא דצריצי אצין אמר רבי אילעא קא מיפלגי, דאמר כל מקום שנאמר כלל בעשה ופרט בלא תעשה אין דנין אותן בכלל ופרט, מאן דאמר לוקה אית ליה דרבי אצין, ומאן דאמר אינו לוקה לית ליה דרבי אצין, לא, דכולי עלמא אית להו דרבי אצין, מאן דאמר לוקה שפיר. כן כתוב בכל הספרים. ויש מגייהן הגירסא^{9*} [לפן סבובין שהוא כלל ופרט וכלל, שנת שנתון יהיה לארץ (ויקרא כה) כלל, לא תורע לא תומור לא תקצור לא תצור פרט, (שנת) [שנת] שנתון יהיה לארץ חזר וכלל. והשתא מאן דאמר לוקה לית ליה דרבי אצין ומרבינן כעין הפרט למלקות דהיינו כל עבודה שצקרקע, ומאן דאמר אינו לוקה אית ליה דרבי אצין דאין דנין בכלל ופרט ולא מרבינן מידי ללאו. והדר מסיק דכולי עלמא לית להו דרבי אצין ומאן דאמר לוקה שפיר. וכל הסוגיא אינה מוכחת כן דתני [צצרייתא] זריעה בכלל היתה ולמה יאחז להקיש אליה ולומר לך, משמע דריש ליה כדבר שהיה בכלל ויחא מן הכלל ללמד. ונראה לקיים גירסת הספרים, ושנתון יהיה לארץ לאו כלל הוא, אלא ושנתה הארץ הוא הכלל, והוי כלל ופרט גרידא, כדאי' בהדיא צירושלמי דכלאים צריש פ"ח (הל' א) דר' אלעזר אמר לוקין על החרישה¹¹ בשביעית ר' יוחנן אמר אין לוקין. מאי טעמא דר' אלעזר, ושנתה הארץ שנת לה' כלל, שדך לא תורע וכתמן לא תומור פרט, זרע חומר בכלל היו ולמה יאחז, להקיש אליהן ולומר לך מה זרע חומר מיוחדין שהן עבודה בארץ וצאלין¹². והיינו כר' אצין דלא דריש [צ]כלל ופרט דאי דרשינן] בכלל ופרט א"כ אין בכלל אלא מה שצפרט ולא לקי. וצמסקנא צירושלמי מפרש טעמא אחרינא שאינו בתלמוד שלנו צמועד קטן: **ה וחורשינן כ"ב בית סאה בשביעין**. יש מפרשים¹⁴ עד העצרת. אצל צירושלמי (הל' ד') קאמר¹³ בהדיא עד ראש השנה¹⁵: **ביניהן**. זין אילן לאילן: **בקר בכליו**. ז' שורים עם העול, והיינו ד' אמות כדאמרין צפרק המוכר את הספינה (ז"ב פג.), אצל פחות מיכן למיעקר קיימי ואין חורשין: **ו נטיעות**. ילדות:

פירוש מהר"י בן מר"י צדק
אומר. בשנת שביעית הכתוב מדבר ואיצטרך לומר לך מה חריש רשות פי' אם רצה חורש ואם לאו אינו חורש, מאותו תשובת, אף קציר מאותו קציר תשובת מקציר דרשות, יצא קציר העומר שהוא חובה וקוצרו אתה בשביעי'. ר' ישמעאל כדעתיה דאמר אין העומר בא מסוריא. גרסינן (בסנהדרין פ"ב) [במכות ח: א] א"ל הווא מרבנן לרבא אימא אפי' עומר דמצוה וקאמר רחמנא תשובת. א"ל קצירה דומיא דחרישה, מה חרישה מצא חרוש אינו חורש, ותשובת, אף קצירה מאותה

פירוש הרא"ש
 למשרא ילדה ממילא זקנה אסורה, ומירן ר"ת ז"ל דאיצטרך קרא לרי' ישמעאל משום תוספת ללאחריו: **ה וחורשינן כ"ב בית סאה בשביעין**. לכאורה משמע עד העצרת כדן שדה האילן, וצירושלמי קאמר עד ראש השנה ולא ידענא טעמא מאי וכי עדיפי משאם היו לאיש אחד: **הבקר עובר בכליו**. שורים עם העול והיינו ד' אמות כדאימא פ' המוכר את הספינה (ז"ב פג.). אצל פחות מכאן אין חורשין דלמעקר קיימי ומשיצי כשדה לנן: **ו נטיעות**. ילדות: מפוזרות לתוך בית סאה. שאין לרופות אלא שנחלק הבית סאה לעשרה חלקים ובכל חלק נטע אילן אחד: **חורשינן כ"ב בית**